Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Затямте, ідея живе лиш тоді, як прагне людина за неї померти! Коли її кров'ю освятять! Ідіть! Я вам відчиню ворота в безсмертя!

Зеновій КРАСІВСЬКИЙ

7 (474)
13 лютого
2014 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

ТАКЕ ПОТРІБНЕ ПРОСВІТНИЦТВО

Днями одна пильна читачка нашого часопису на «общєпонятном» дуже мене шпетила, чому оце ми розпікаємо можновладців за «межигірський золотий унітаз». Повідомляємо, що Азаров після полишення прем'єрського крісла подався не в Тамбов чи Твєрь, куди всіляко намагався запхати українців, а в родинні маєтки в австрійському Відні. Мовляв, усе це неправда, бо вони насамперед дбають про державу...

Не встиг я цій пані навести ще один арґумент небаченої «турботи» очільників держави про народ. Німецька газета «Format at» у статті «Мільйонні вітання з Києва» пише: «Найбільша ріка в Україні не Дніпро, а велетенський невичерпний потік державних коштів, який тече в бік Австрії, Ліхтенштейну, Великобританії та Карибських островів». Звичайно, вкрадених у народу. Не встиг, бо вона сказала, що голосувала за Януковича, підтримує його... І пішла. Зрештою, хіба вона така одна, коли навіть намісник Києво-Печерської лаври владика Павло Лебедь (УПЦ МП) на урочистому молебні з нагоди Дня соборності України в Успенському соборі Лаври по-блюзнірськи порівняв Януковича з Господом Ісусом Христом і запевнив його в підтримці всієї Церкви. А як зрозуміти вчинок жінок зі Сходу, а це ж чиїсь матері, дружини, які з ненавистю виривали хрести із символічної могили убитих на Майдані?..

Що тут скажеш?..

Ніби немає в нас інформаційної блокади, та й Інтернет ще не відключила ця така «дбайлива» влада і, здавалося б, є можливість розібратись, чому люди вийшли на Майдан... А що говорити про український Схід, Південь, де немає, ані «5-го» каналу телебачення, ані «24-го», ані «ТВІ»..., немає незалежних газет, а є лише російські телеканали «Россия» і т. ін. і ведучі зразка Дмітрія Кисельова. Там людям справді важко розібратись, хто є хто і хто є ху... Тому опозиції за будь-яких обставин і при будь-яких розкладах потрібно йти саме на Схід і Південь і зайнятися елементарним політичним просвітництвом. Іншого не дано, бо московська, кремлівська пропаґанда цілиться не в очі, не в серце, а в душі українців, сіючи зневіру, розбрат, протиставляючи реґіони й людей.

Напевно якимось чином до цієї архіважливої справи має долучитись і «Просвіта», насамперед нав'язуючи контакти між осередками, запрошуючи східняків до відвідин нашого краю, передаючи на Схід газети, історико-пізнавальну літературу. Скажімо, саме для такої цілі Івано-Франківське об'єднання ВУТ «Просвіта» у своєму видавництві підготувало перекладену з англійської книгу Джона (Івана) Коляски «Партнерство тиранів. Правда про нацистсько-більшовицький договір про (не)напад від 23 серпня 1939 року», присвячену пам'яті мільйонів невинних, які загинули внаслідок нацистсько-більшовицького партнерства. Невеликого читабельного формату, вона дуже знадобиться там, де правлять Допа і Гепа та іже з ними і які створюють антифашистські фронти.

Гадаю, варто відродити ті контакти і стосунки, які було склалися у дев'яності роки – в перші роки Незалежності. Зрештою, вони і відроджуються сьогодні на Майдані, який, незважаючи на підступні дії влади, стоїть соборно, виборюючи правду і справедливість.

Бо ж влада так і не назвала тих, хто віддавав наказ бити студентів 30 листопада. Хоч уже суд виправдав цапів-відбувайлів Попова і Сівковича, вона і далі утримує заручників і виловлює активістів. Силовики приводять в дію структури боротьби з тероризмом, хоч ніхто там і не думає шукати справжніх терористів, тих, хто стріляв у людей бойовими набоями, хто викрадав і викрадає людей, тортуруючи їх і вбиваючи... Майдан прагне діждатись свого Вашинґтона.

А в той час у соцмережах українці масово переглядають пророцтво отця Германа Будзінського. Достовірність його не підтверджена, але так хочеться, щоб воно збулося.

Богдан ВІВЧАР

ЧАС ШЕВЧЕНКА

ЮВІЛЕЙНА МЕДАЛЬ

Президія УВКР затвердила Положення про ювілейну медаль «200 років з дня народження Т. Г. Шевченка». У ньому йдеться: задля вшанування пам'яті Пророка українського народу – Тараса Шевченка, який провів значну частину свого життя за межами України; задля відзначення активної і плідної діяльності представників українських громад за кордоном та найкращих громадських, культурних, наукових і освітніх діячів України, які роблять вагомий внесок у збереження української національної ідентичності світового українства, сприяють поширенню та висвітленню творчості Тараса Шевченка у світі, Українська Всесвітня Координаційна Рада встановлює спеціальну нагороду – **Ювілейну медаль УВКР «200 років з дня народження Т. Г. Шевченка».**

Медаль «200 років з дня народження Т. Г. Шевченка» є Міжнародною громадською нагородою. Нагородження медаллю здійснюється за ухвалою Президії УВКР після розгляду подання про нагородження від громадських організацій, що є членами УВКР в Україні та за кордоном.

Є ТАКА ДУМКА

ЯКЩО НЕ СХАМЕНЕТЬСЯ...

Експерти, політологи роздумують про ситуацію в Україні, шляхи виходу з неї. На жаль, це поки що залежить і від Президента В. Януковича, який, напевно, не усвідомлює всієї серйозності стану речей, від яких залежить і його політична доля. Ось як саме про неї розмірковують експерти у часописі «Високий замок».

Юрій ШВЕДА, *доцент кафедри політології Львівського національного університету ім. І. Франка:* Вона буде подібною до долі всіх диктаторів, які намагалися збільшувати своє царювання, іґноруючи волю народу, застосовуючи репресії щодо нього. Доля Хусейна, Чаушеску, Каддафі чекатиме Януковича, якщо не схаменеться.

Тарас ВОЗНЯК, *головний редактор культурологічного часопису «І»:* Якщо Янукович не усвідомить, що йому потрібно домовлятися і якось піти, то доля його буде сумною. Цей варіант називається «вертоліт – Підмосков'я». Якщо домовиться – а ми мали у своїй історії приклади, коли Кравчук домовлявся з Кучмою, Кучма – з Ющенком, Ющенко – з Януковичем, – ще не закрито остаточно для Януковича шлях у цьому напрямку. Але якщо трупів буде більше, якщо протистояння перейде у гарячу фазу, цей шанс він сам собі закриє.

СИТУАЦІЯ

НАЛАШТОВАНІ РІШУЧЕ

«Правий сектор» вважає, що не зобов'язаний підтримувати перемир'я з владою, оскільки вона не поспішає виконати вимоги організації в достатній мірі, і закликає учасників протестів перестати орієнтуватися на Захід.

Про це йдеться в заяві голови руху Дмитра Яроша, оприлюдненій на сторінках соцмереж.

«Ставлячи собі за мету переможне завершення Національної революції, але усвідомлюючи всі небезпеки, котрі тяжіють над відносно незалежною державою Україною, «Правий сектор» погодився на перемир'я. Ми пропонували і опозиції, і тим окремим представникам нинішнього режиму, котрі не втратили решток здорового глузду, свій сценарій розв'язання ситуації в країні.

Одначе більшість наших вимог не була виконана у достатній мірі. Режим надалі звільняє заручників, але робить це дуже повільно. Крім того, їм лише змінюють так звану «запобіжну міру», а не звільняють від кримінальної відповідальності...

У зв'язку з тим, що режим не йде на компроміс і нерідко збільшує власну нахабність, ми звертаємось до українського народу, а також закликаємо опозицію, Самооборону, Автомайдан, воїнів-афґанців та усіх інших суб'єктів протесту приготуватися до загальнонаціональної мобілізації з перспективою подальшого блокування урядового кварталу...»

Закликаючи до мобілізації, «Правий сектор» запевнив, що його стратегічні цілі залишаються незмінними. А це – ліквідація нинішнього антиукраїнського режиму, відставка Януковича і проведення дострокових президентських та парламентських виборів з перспективою подальшого утвердження Національної ідеї у якості фундаменту державотворення; заборона Партії реґіонів та компартії як антидержавних сил; люстрація; обмеження впливу олігархії – олігархи мають поділитися своїм майном із державою та суспільством; утвердження механізмів національного народовладдя – реалізація влади громади у тих питаннях, у яких вона компетентна.

А ще – припинити орієнтуватися на Захід як головну запоруку нашої перемоги. Наша доля – у наших руках, а Захід уже показав своє обличчя, продовжуючи співпрацю з антинародним режимом. Тому ми повинні бути готовими повністю заблокувати роботу центральних органів нинішнього режиму. Говорімо з режимом тією мовою, котру він розуміє – мовою сили!», – написав Д. Ярош.

СВІТ ПОДИВОВАНИЙ

Здравствуйте! Недавно я написал стихотворение по поводу последних событий в Украине. Хочу предложить его вашему вниманию. Вы – молодцы! Майдан – это пример мужества и свободолюбия для людей всей планеты. Он уже вошёл в современную мировую историю. Те, кто ещё не зомбирован кремлёвской пропагандой в России, завидуют украинцам. Всего вам наилучшего! Стойкости и крепости духа!

УКРАЇНСЬКИЙ МАЙДАН

Восстали гордые славяне
«Державних хлопців» супротив.
Следит за схваткой на Майдане
Весь мир, дыханье затаив.

«Шлях вільний» свят для украинца.
Ему «брат старший» – не указ.
Сама история творится
Сегодня на глазах у нас.

«Досягнення ОУН» не меркнут
Назло «бажанням» вов и вить.
Дубинками бессилен «Беркут»
К свободе тягу подавить.

В дыму над Киевом всё небо.
Экзамен вновь на смелость сдан.
«Як битися за правду треба» –
Учись, холуйский Кацапстан!

«Нема у промоскальців шансів»,
Когда здесь тысячи в строю.
«Потомки доблесних повстанців»
Не осрамили честь свою.

«І ригів падають твердині».
Вверх поднимается рука
Народа: «Слава Украине!
Героям слава на века!»

С уважением,
Александр БЫВШЕВ,
Россия, Орловская область, пос. Кромы

ПРЯМА МОВА:
ЕКС-ПРЕЗИДЕНТ ГРУЗІЇ МИХАЇЛ СААКАШВІЛІ

«Прийде час, й історики напишуть, що Російська імперія припинила своє існування на Майдані в Києві. Це так і буде!»

ШАНОВНІ КРАЯНИ! ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!
Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».
Передплатний індекс – 91083.
ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без оплати оформлення):
на місяць – 4,30 грн., на півроку – 25,80 грн., на рік – 51,60 грн.

Івано-Франківське ОО та МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка ЗАПРОШУЮТЬ НА СВЯТКУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ДНЯ РІДНОЇ МОВИ В РАМКАХ СВЯТКУВАННЯ 200-річчя Т. ШЕВЧЕНКА

У ПРОГРАМІ:

презентація нової книжки Любомири Гаврилів «Ми – українці»;

творча зустріч із членами Національної спілки письменників України Іваном Гавриловичем та Ярославом Ткачівським.

У художній частині участь беруть вихованці Клубу обдарованих дітей обласної «Просвіти» та учні ЗОШ № 7.

21 лютого ОНД «Просвіта» (вул. Грушевського, 18)
Початок о 13.00

ОГОЛОШЕННЯ

Просвітянський вісник «Дзвони Просвіти» – на обласному радіо (перша субота місяця, 17.45) та просвітянські передачі – на хвилі 72,92 FM (щосуботи о 22.00).
Автор і ведуча – Михайлина Боднар.

УКРАЇНА – МАЙДАН

СІЧЕСЛАВЩИНА ВИМАГАЄ

ІЗ ЗАЯВИ НАРОДНОГО ВІЧА ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО ЄВРОМАЙДАНУ

Попри намагання влади обмежити Майдан Заходом, трохи – Центром чи навіть Правобережжям, попри зомбування Сходу, народ піднімається на боротьбу. Свідчення цього і заява дніпропетровського Євромайдану, ухвалена 9 лютого на народному вічу. У ній, зокрема, мовиться: сьогодні влада викрадає і бере у заручники сотні наших друзів, близьких і рідних. Їх хапають удома, на вулицях і навіть у лікарняних палатах. Їх б'ють, катують і принижують, не роблячи винятків навіть для поранених. Їх тримають у тюрмах, автозаках, гаражах і льохах, або під домашнім арештом. Їх залякують судовими вироками й фізичними загрозами. А ще цинічно пропонують обміняти їхню свободу на нашу покірність.

Влада використовує терор, але ми не маємо намірів домовлятися з терористами і зробимо все, щоб бранці були звільнені без жодних винятків та умов. І ми покараємо кожного людолова, якими б посадами, чинами чи повноваженнями він не прикривав свій злочин.

Ми звинувачуємо Верховну Раду і тих, хто, прикриваючись міліцейською формою або прокурорським посвідченням, захоплює, катує, фабрикує справи та докази й тримає людей у неволі.

Ми звинувачуємо тих, хто, вдягнувши суддівську мантію, освящає іменем закону викрадення людей і леґалізує утримання заручників. Та ми знаємо всіх злочинців поіменно. Всі вони не уникнуть покарання. Ті, що виконували накази, відповідатимуть так само, як і ті, хто їх віддавав.

Гаазький трибунал не визнає терміну давності за злочини проти людяності. До того ж, крім зґвалтованого вами правосуддя існує ще суд людський і Божий.

Усі заручники мають бути звільнені і справи проти них закриті. Всі зниклі мають бути знайдені й звільнені. Без винятків і передумов. Це – не предмет торгівлі, не випробовуйте наш терпець, тюрми ніколи не стануть символом нашої держави.

І не забувайте, що саме взяття народом фортеці-тюрми Бастилії стало символом однієї з найбільших європейських революцій – французької. А українці показують себе сьогодні великими прихильниками європейських цінностей.

У ще одній заяві січеславці гнівно засудили дії кримських сепаратистів і зажадали розслідування СБУ й прокуратури.

ЖИТТЯ ОСЕРЕДКІВ

ЗА СВОБОДУ, ЗА ГІДНІСТЬ СВОЮ...

Повернувся нещодавно з Майдану, де перебував разом із групою активних просвітян, депутатів районної ради. Як і в кожного, хто був на цьому першому і водночас останньому рубежі великої борні за Україну, залишились яскраві враження від небуденних подій та неординарних особистостей. Перед очима стоять сотні, тисячі облич різних за віком, соціальним станом, переконаннями людей, часом не зовсім послідовних у своїх міркуваннях, часом надміру категоричних, але об'єднаних одним гаслом: «Слава Україні!». Та найбільше чомусь запам'ятався літній інтеліґент з Черкащини. Він давно вже на пенсії, має затишний будиночок, садочок, виховав гідних дітей, дуже любить своїх онуків, які відповідають йому тим же, користується повагою в односельців. І я запитав, що все-таки привело його, далеко не молоду людину, з цілим букетом хвороб на Майдан. Він відповів чітко і коротко: «З дитинства не люблю неправди, так вихований. Не можу терпіти зневагу до людей, буду боротися за правду, як зможу і скільки зможу». І мимоволі спливли в пам'яті слова іншого черкащанина, його геніального земляка: «...ми просто йшли, у нас нема зерна неправди за собою».

Так у наших генах прокидається великий Тарас, який завжди з нами: і в біді, і в радості, і, особливо, «...во время люте».

В Городенківському районі провели ряд змістовних заходів, присвячених 200-річчю Т. Г. Шевченка, які або організовували або в яких брали безпосередню участь просвітяни. Зокрема, в навчальних закладах проведені уроки знань та години спілкування «Наша дума, наша пісня не вмре, не загине...», конкурси на найкращий твір «Я читаю Кобзаря», вечори, конкурси ілюстрацій за творами Тараса Шевченка, конкурси читців. Учні загальноосвітніх навчальних закладів району взяли активну участь у Міжнародному мовно-літературному конкурсі учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка, Всеукраїнському конкурсі учнівської творчості під гаслом «Об'єднаймося ж, брати мої». Проводяться літературні читання «Слово Кобзаря в школі». Використовуються нові, нетрадиційні форми роботи, такі як інтелектуальний брейн-ринг «Провісник долі України». Просвітяни Поточищенської школи під керівництвом голови осередку, директора закладу Дмитра Осадчука проводять цікаву віртуальну подорож «Дорогами Кобзаря».

З успіхом пройшов звіт художніх колективів району на обласній сцені.

Плідно працюють на літературній ниві члени Спілки письменників України: голова осередку Городенківської ЗОШ І–ІІІ ст. № 1 Богдан Дичук та просвітянин з Острівця, директор місцевої школи Володимир Гросевич.

Райоб'єднання «Просвіти» готує науково-практичну конференцію «Роль «Просвіти» у втіленні в життя заповітів Т. Г. Шевченка: минуле, сьогодення та перспективи». Вчителі української мови й літератури готують науково-практичну конференцію «Тарас Шевченко. Життєвий і творчий шлях Кобзаря». Планується проведення зустрічей з лауреатами національної премії ім. Т. Шевченка, вихідцями з Івано-Франківщини, огляд художньої самодіяльності в навчальних закладах району.

Проте, за словами Василя Лизанчука, Тарас Шевченко у своє 200-річчя чекає від народу не тільки святкових концертів. Він зобов'язує нас творчо виконувати його заповіт, у якому сконцентрований національний дух.

І знову пригадуються неповторні події Євромайдану, сповнені драматизму, самовідданості й самопожертви. Пригадується, як проникливо, щиро, по-материнському зверталася до молодих омонівців Олександра Сливчук, голова просвітянського осередку села Топорівці, з проханням не пролити жодної краплини крові. Як розважливо і мудро розмовляв з молодими протестувальниками про долю Євромайдану й України голова просвітянського осередку гімназії, її директор Мирослав Заліщук. І як по-молодечому енергійно аґітував киян іти на барикади і сам показував приклад просвітянин Микола Олексин. За період бурхливих подій тричі відстоював на Майдані права людини просвітянин, депутат районної ради, директор Вербівцівського НВК Микола Масевич. Таких прикладів можна навести чимало. Приємно, що активну участь у подіях Євромайдану беруть випускники наших навчальних закладів, яких ми зустрічали і на Майдані, і на вулиці Грушевського.

Просвітяни району зробили свій вибір. Вони стояли, стоять і будуть стояти на своїй, державній правді, стоять за українське слово і європейський вибір нашого народу, серцевиною якого є людська гідність, соціальна справедливість, верховенство законів і демократичне самоврядування.

Орест ЮРКОВСЬКИЙ,
голова Городенківського РО ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

Буде люстраційна комісія

На зборах громадської ради «Майдан» активісти ухвалили кілька рішень. А саме: перейменувати громадську раду «Майдан» на Народну раду Івано-Франківської області, змінити кількість ради зі 114 осіб до необмеженої кількості й вирішили створити люстраційну комісію, яка займатиметься вивченням біографій, збиранням інформації та відбором членів Народної ради.

Кабінет як труна

Невідомі забили двері заступника голови облдержадміністрації чорним полотном, щоб не допустити на робоче місце Зінаїду Болюк. На полотні активісти залишили таке послання: «Просимо Болюк Зінаїду звільнитись до обіду», «Недовіра громади – геть з облради». До речі, 26 січня Зінаїду Болюк виключили з лав Української народної партії саме за співпрацю з Партією реґіонів та через небажання покинути пост заступника голови облдержадміністрації.

МАЙЖЕ СЕРЙОЗНО

ВІРТУАЛЬНИЙ ПРИВІТ ЯНУКОВИЧУ

Відомо всім, що до Господа Бога Всевишнього і до Ісуса Христа Бога нашого ми в молитвах, проханнях чи подяках звертаємося на «Ти», хоча б годилося звертатися на «Ви». Але Бог не потребує від своїх грішних дітей ніякої похвальби й підлабузництва. Єдине – Він чекає на добрі людські діла і братолюбіє між людьми.

Отож, Вікторе Федоровичу, прийми віртуальний привіт, бо, крім усього, що коротко хочу висловити, я маю певне громадянське право на оте «ти»: перше – я набагато старший чоловік, 78-ий рік узяв старт; друге – у 2004 році, коли тебе як прем'єр-міністра звалив на очах сотень людей івано-франківський розбишака-студент курячим яйцем і ти з переляку впав на землю, я засудив нападника і пожалів тебе.

А тепер – до діла. Київський героїчний і трагічний Майдан – це фактично спровокований тобою хаос в Україні, а ще – стрілянина, знущання і навіть смерть молодих хлопців-патріотів, захисників прав і свобод, на які ти зі своєю бандитською братією зазіхнув, щоб український бідований і героїчний народ перетворити на кріпаків і рабів. Де совість твоя, безумний чоловіче? Схаменися, бо ніхто не зробив тобі ніякого зла, купаєшся, як вареник в сметані, в добрі, віником зі своєю «сім'єю» мільйони доларів дармових замітаєте. А відомо – зажерливість не одного фраєра згубила.

Якби ти, Вікторе Федоровичу, мав сміливість хоч дитячу і подивився, прочитав, що і скільки про тебе і твій уряд-режим пишуть, вжахнувся б від гніву, плачу і прокльонів – жодного слова подяки тобі як Президентові і ґарантові прав, свобод і щасливого життя.

Невже так важко усвідомити, що ти зі своїми міністрами, і генералами, і геніальними радниками заганяєте себе у вовчі ями? Ганьба, а не слава буде вам на віки! Вдайся до народних цілителів, ворожок, може, навернуть тебе на праведний шлях поки не пізно.

Був у тебе рятівний Вільнюс, який Україні відкрив би новий європейський світ, і прийшла б на українську землю справжня весна з квітом, миром, свободою. Чи спокусили отим «русскім міром», від якого уже сам Кіріл здурів? Та «русскій мір» – це той же «путінський сортір» лише для примарки в позлітку від цукерки обгорнений.

У мудрих і чесних читачів прошу дозволу ще на кілька слів. Колись молодий Віктор Федорович часто любив згадувати про найдорожчу людину – свою маму. Пам'ятає її молодою і гарною. Але підступна хвороба забрала її, як Віті, синочку, сповнилося два роки. Це удар долі й кривда на все життя. І Віктор Федорович до неї тепер: «До мами я звертаюся, перш за все, за допомогою в найтяжчі хвилини життя. До неї я спішу за прощенням, коли в чомусь помиляюсь, коли їсть совість за неправедний вчинок». Вникни в ці слова, читачу. Віриш. Вікторові Федоровичу як Президентові України? А чи не осквернив він нашого Пророка, видавши Указ про святкування 200-річчя Тараса Шевченка. Від щирого серця? Це фальш і лицемірство, коли в Україні проливається кров патріотів, які прагнуть утвердити Тарасові ідеї правди, добра, справедливості.

Роман ФЛИС,
член НСЖУ, с-ще Делятин

ПОСТАТІ

ВМИРАЮ... ПОМСТІТЬ!

12 лютого 1924 року у Львові від рук польської поліції трагічно загинула наша краянка, мужня жінка-патріот Ольга Басараб-Левицька.

На стіні польської катівні 34-річна Ольга видряпала передсмертний «автограф»:

За кров, за муки, за руїну
Верни нам, Боже, Україну!
Вмираю, замучена, – помстіть!

Минає 80 років від часу загибелі цієї мужньої жінки. У західному світі про неї знали достеменно все.

У рідному краї це ім'я замовчували, забороняли навіть згадувати його.

Про неї знали хіба її ровесники.

Народилася Ольга Левицька-Басараб у 1889 р. в с. Підгороддя біля Рогатина в сім'ї священика Михайла Левицького.

Глибоке релігійне і патріотичне виховання дітей сприяло духовному гарту... Найкращим учителем життєвої мудрості для маленької Олі був Т. Шевченко. Ще малою вона декламувала його вірші. Навчатись Оля почала в німецькій народній школі. Після чотирирічного навчання батько віддав її до Перемишльського ліцею, що мав назву «Інститут для українських дівчат». Це була «школа вільнодумних ідей», звідси виходили щирі патріотки й свідомі громадянки. Після ліцею Ольга Левицька вступила до торговельної академії у Відні. Тут діяло чимало українських організацій і товариств, і Ольга з головою поринула у громадську роботу. Вступає в Союз українок, стає активісткою студентського товариства «Січ», куди входили студенти Віденського університету і зокрема Д. Донцов...

Повернувшись до Львова разом з Оленою Степанів бере участь в організації дівочої дружини «Пласт». З початком Першої світової війни Ольга Басараб разом з Ольгою Степанів організовує першу жіночу стрілецьку чоту, яка складалася з 33-ох жінок і дівчат.

Як член «Жіночого організаційного комітету» Ольга Басараб бере участь в організації санітарних курсів та активно включається у збір грошей для потреб новоствореного українського леґіону УСС. В липні 1914 р. в житті Ольги Левицької сталася важлива подія, вона виходить заміж за випускника Львівської політехніки – Дмитра Басараба.

Та недовго молоде подружжя тішилося родинним щастям. Дмитра забирають до австрійського війська на італійський фронт. Невдовзі Ольга отримує звістку про загибель чоловіка.

Після розпаду Австро-Угорщини уряд УНР скеровує Ольгу Басараб в українське посольство у Фінляндію, але в листопаді, коли постає ЗУНР, Ольга повертається у Відень. Тут їй доручають вести пропаґанду серед демобілізованих українських вояків з метою формування з них боєздатних військових з'єднань для підсилення УГА.

Розгром українських армій, повалення урядів ЗУНР та УНР не зламали духу Ольги Басараб. Вона йде на службу в українській еміґраційний уряд Є. Петрушевича, а згодом стає членом підпільної організації УВО.

Влітку 1923 року, отримавши завдання від керівника УВО Євгена Коновальця, Ольга Басараб їде в Ґаличину, щоб налагодити зв'язки керівництва УВО з крайовими організаціями. Основною її працею була підпільна робота. Вона – зв'язківець УВО.

9 лютого 1924 року до її квартири навідалась поліція. При обушку знайшли пакет документів і кілька листів, що розкривали діяльність УВО. Ольгу Басараб заарештували й відвезли в тюрму та помістили в камеру-одиночку. Слідчі хотіли дізнатись, від кого Ольга отримала документи, знайдені в її квартирі. Однак українська патріотка мовчала. Це дратувало катів. Три дні й три ночі розносився коридорами тюрми глухий стогін підпільниці. Били її в обличчя, груди, живіт, ламали пальці рук, крутили ноги... Врешті серце бранки не витримало.

В ніч з 12 на 13 лютого 1924 року Ольга Басараб відійшла у вічність. І тоді катюги, щоб замести сліди свого злочину, підвісили тіло Ольги до ґрат вікна, аби інсценувати самовбивство. Але через кілька днів світ довідався про справжню причину смерті українки. На вимогу її брата Северина Левицького при свідках відкрили могилу і все з'ясувалося. Мужню патріотку поховали на Янівському цвинтарі у Львові.

Її ім'я поряд з іменами інших героїв України зайняло місце в «Молитві українського націоналіста», надихаючи членів ОУН і вояків УПА на боротьбу за волю. Львівська міська рада перейменувала одну з вулиць на честь Ольги Басараб, вшановуючи галицьких жінок – борців за незалежність України.

Підготував
Михайло РУДКОВСЬКИЙ

ЖУРНАЛІСТСЬКІ НОВИНИ

ОЛЕГ НАЛИВАЙКО:

БЕЗКАРНІСТЬ УБИВАЄ,

ТОМУ ЗЛО, ЗАВДАНЕ ЖУРНАЛІСТАМ, МАЄ БУТИ ПОКАРАНЕ

Особиста безпека колеґ-журналістів не тільки в Києві, а й у реґіонах, зараз є найважливішою. Тому необхідно добитися, аби правоохоронці, що били працівників ЗМІ, були покарані. На цьому наголосив голова НСЖУ Олег Наливайко під час пленумів обласних організацій спілки, що відбулися в Тернополі та Івано-Франківську.

На пленумах розглянули питання позиції спілчанських осередків під час громадсько-політичної кризи в країні та головні пріоритети спілки в 2014 році.

Олег Наливайко подякував журналістській спільноті за єдність і солідарність у боротьбі за скасування «диктаторських законів».

– Для нас найважливішим є ґарантування особистої безпеки колеґ уже не тільки в Києві, а й в інших реґіонах країни. Після нашої перемоги – скасування сумнозвісних законопроектів, необхідно довести до суду відкриті карні справи проти правоохоронців, що били колеґ. Адже безкарність убиває, тому зло, завдане журналістам, має бути покаране, – сказав голова НСЖУ. – Ми будемо пропонувати внести зміни до 171 ст. Кримінального кодексу, прирівняти відповідальність за злочини проти журналістів до відповідальності за злочини проти правоохоронців. Також терміново треба доповнити перелік професій у Кримінальному кодексі телеоператором та фотокореспондентом. Третина із понад 100 журналістів, що постраждали за весь час протистояння, – це саме вони, і ми всі добре розуміємо чому так трапилось.

Як зазначив Олег Наливайко, для забезпечення цих завдань спілка як громадська організація буде продовжувати здійснювати тиск на владу і залучати до підтримки світову спільноту.

– Найближчим часом в Україну на запрошення НСЖУ та НМПУ прибуде представницька міжнародна місія журналістської солідарності, в лютому в Європарламенті та Сеймі Польщі буде експонуватись фотовиставка про роботу журналістів на Євромайдані. На запрошення Ради Європи делеґація НСЖУ планує відвідати Страсбурґ, – сказав він.

ЧАС ШЕВЧЕНКА

ПРОРОК УКРАЇНИ

ДО 200-річчя ВЕЛИКОГО КОБЗАРЯ

Українці – нація героїв і героїнь. Їм немає числа – тих, які боролися і вмирали за свободу й незалежність свого народу. Серед героїв нема більше чи менше важливих, бо кожний із них поставив інтереси України вище від власного, Богом дарованого життя. І тільки одну постать ми дозволяємо собі виділити на їхньому тлі, піднести вище від інших, бо вона – символ української нації. Це – Тарас Шевченко. Визначивши націю як єдність «мертвих, живих і ненароджених», він саме в такому вимірі репрезентував і реабілітував нас перед світом.

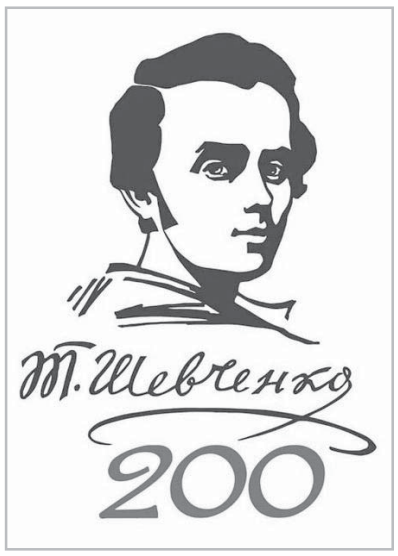
Репрезентував «рабів отих німих», на сторожі коло них поставивши слово, після якого вже жодні валуєвські укази не могли заперечити чи скасувати існування української мови. Реабілітував у майбутньому, захистивши полум'яною поезією «Кавказ», який нині ми дуже мляво обороняємо все від тієї ж московської воєнної експансії.

На століття (і не одне) вперед Шевченко вказав нам, як слід діяти, «щоб збудити хиренну волю», бо ж лише «в своїй хаті своя правда, і сила, і воля». Начебто «своя хата» в нас тепер є, та панує в ній чужа воля. І знову Шевченкове «якби ви вчились так, як треба, то й мудрость би була своя» звучить як ніколи актуально, особливо для тих, хто перед чужинцями витинає циганської халяндри.

Якби владоможці бодай іноді вдумливо читали «Кобзар», то сьогодні вони приймали б як останнє застереження Шевченкові рядки: «Схаменіться! Будьте люди, бо лихо вам буде!» Проте коли Господь хоче когось покарати, то відбирає розум.

А народ наш, добрий і покірний, вже не лише в серці збереже Шевченків заповіт: «Поховайте та вставайте, кайдани порвіте!..», але й, схоже, готовий втілити їх у конкретні дії. Дух Шевченка безсмертний!

У світі є люди, які підносяться над своїми епохами, як вершини над пасмами гір.

Ми вічно йтимемо до вершини Шевченка – до вершини людської мудрості, совісті, нездоланності, любові.

Кріпак із забутого людьми і Богом села, де найбільшою культурною силою був напівп'яний дячок, він піднісся до енциклопедистів, до Монтеск'є, до вершини людського духу, освятив своїм іменем увесь подальший шлях українського народу, став речником нашої свободи. Водночас він був і залишається одним із найбільших світових поетичних геніїв.

Титан думки і праці Іван Франко коротко, але глибокодумно охарактеризував найвидатнішого велетня української духовності Тараса Шевченка:

«Був він сином мужика-селянина і став володарем у царстві духа. Він був кріпаком і став велетнем у царстві людської культури. Він був самоуком і вказав нові – світлі і вільні – шляхи професорам і книжним ученим. Десять літ томився він під вагою російської солдатської муштри, а для волі України зробив більше, ніж десять побідних армій».

Чи не найдорожчою, найважливішою рисою його вдачі, що пройняла всю творчість, є незвичайна любов до України, до свого народу. Він збудив приспану націю, запалив нові вогні, кинув палкі гасла боротьби за Україну проти гнобителя – Московщини:

Любітеся, брати мої,
Україну любіте,
І за неї, безталанну,
Господа моліте.
І його забудьте, други,
І не проклинайте.
І мене в неволі лютій
Інколи згадайте.

(1847 р., Орська кріпость)

Велика година, вистраждана нашими дідами й батьками у кривавій борні у сталінсько-берієвсько-брежнєвських катівнях, прийшла на нашу землю.

Україна порвала споконвічні пута раба. Нам, нині сущим, випала щаслива доля – закласти фундамент власної держави, вимріяної волі й незалежності. Народ український прокинувся, встав із колін. Сьогодні він повинен сам вирішити свою долю. А щоб одержати нашу незалежність, ми, всі українці, повинні любити свою мову, свій рідний край, свій народ понад усе у світі:

Свою Україну любіть,
Любіть її... во время люте,
В остатню, тяжкую минуту
За неї Господа моліть.

Любов Шевченка до свого знедоленого, обкраденого, збезчещеного народу – це той вогонь Прометея, який буде вічно горіти в серцях вірних синів України:

Я так її, я так люблю
Мою Україну убогу, –
За неї душу погублю!..

Любов Шевченка – це той вогонь, який грів серця героїв Крут, це той вогонь, який запалював серця любов'ю до свого народу мучеників тюрем НКВД, в Дем'яновому Лазі, це той вогонь, який грів серця героїв, кості яких розсіяні по лісах України, Сибіру, Колими, Соловецьких островах. Шевченківський Прометей кликав у бій з ненависним московським ворогом героїв УПА.

Василь ГУК,
лауреат премії ім. Марійки Підгірянки

(Далі буде)

ВРАЖЕННЯ СХІДНЯКА

МАЙДАН ІСТОРИЧНИЙ... МАЙДАН НАЗАВЖДИ

Україна нині – це неосяжний Майдан. Він так чи інакше є у кожному місті чи селі. Він у Києві, Івано-Франківську... Він живе, димить зігріваючими багаттями у бочках, вибухає революційними гаслами... Його усіляко намагається знищити, розколоти, дискредитувати влада. А він стоїть, живе, бореться. Бо головне – він назавжди поселився у наших душах і серцях. І тому він переможе. Подаємо враження з Майдану січеславця. З ними варто ознайомитися.

(Закінчення. Поч. у № 6)

ФАКТИ ІСТОРИЧНІ

Україна у своїй новітній історії двічі «прославилась» на весь світ: вперше – катастрофою на ЧАЕС, вдруге – Помаранчевою революцією. І ось втетє – кривавою розправою з учасниками мирного протесту студентів на майдані Незалежності та вибуху – у відповідь – масштабного Всеукраїнського протесту і осуду дій влади, що прибрав назву Євромайдан на барикадах.

Історичний факт. Коли у жовтні 1990-го київські студенти вийшли з протестом на Жовтневу площу і лягли на бруківку – нечувана подія у СРСР – Верховна Рада УРСР задовольнила їхню вимогу й відправила уряд Масола у відставку. Коли ж у наш час, у демократичній (?) українській (?) державі студенти заявили свій протест проти того, що влада позбавляє їх європейського майбутнього, озвірілою беркутнею по-злодійськи, вночі було виконано поставлене їм владою завдання: бити, добивати, калічити, знищити, ліквідувати.

Телеканали усього світу передавали цю криваву бійню, що викликало шок та різкий всесвітній осуд такої жорстокої розправи.

Другий історичний факт. Перший Президент України, котрий, насправді, не заслуговує на ікону, народився на землях Волині, де є міцне коріння засад християнської моралі та духу європейської цивілізації. В цьому середовищі і оточенні Л. Кравчук отримав своє основне виховання. З 1991-го був Президентом України. Коли у 1993 р. перед ним постала вимога погодитись на дострокові президентські вибори, він, керуючись наявними у нього моральними засадами, дав згоду. Це був учинок.

В. Янукович народився на околиці пролетарського Єнакієвого Донецької області. У дитинстві покинув батьків дім, жив із бабусею. У 17 та 20 літ був засуджений за кримінальні злочини, у в'язниці пройшов «школу життя». Порятунком від подальшого його падіння стало втручання космонавта Берегового, у молодості товариша Федора Януковича. Він допоміг Вікторові відновити навчання у технікумі, влаштуватися на роботу. Наявність якогось морального стрижня у В. Януковича – під питанням, а тому важко передбачити, чи зможе він повторити мужній, та, найголовніше, РОЗУМНИЙ крок Л. Кравчука.

Роздуми про події і вчинки політиків останнього п'ятиріччя дають підстави припустити, що власники позолочених унітазів не схильні добровільно з ними розлучитися, а схильні пролити за них кров, зрозуміло – не свою. Боже, дай їм розум!

МАЙЖЕ ТУРИСТИЧНА МЕККА

А тим часом Майдан став туристичною Меккою. Сотні людей щоденно, хто спеціально, хто попутно приходять на цю незвичайну і надзвичайну територію. Багато іноземців, їх можна відрізнити за національними прапорами на плечах або такими ж прапорцями у руках. Усі у неймовірному захваті. Стало традицією залишати тут дощечку або брусочок із назвою свого населеного пункту. На стіні загального комплексу Стели з боку Інститутської та під стіною їх викладені тисячі, майже з усіх міст і сіл України, багато з назвою міст Канади, Британії, Арґентини, Австралії, США, Польщі, Німеччини, Японії (з перекладом українською), Росії (з заполярного Мурманська і сибірського Красноярська) та інших країн.

Майдан у фотографіях та відеозаписах розійшовся по усіх світах... А ще Майдан дав могутній поштовх народній творчості. На стінках наметів, багатьох стендах, на огорожах, стовпах, стінах – влучні вислови, сатиричні вірші, карикатури, «побажання», список близько сотні суддів з описом їхніх «заслуг», є і кілька їхніх фотографій... А ось стоїть міцна металева клітка, у ній – муляж людини, схожої на Януковича, яка сидить на стільці, підняті руки ланцюгами прив'язані до стелі. Поруч імпровізований стіл із трьома суддівськими кріслами та всією атрибутикою – охочих стати суддями багато...

«БАНДУ – ГЕТЬ!..»

Вражень від пережитого й побаченого на Майдані дуже багато. Ось кілька з них.

На повідомлення зі сцени про несправедливі рішення судів або владних структур над барикадами зринає та розноситься печерськими пагорбами стотисячне громове скандування «Ганьба!» або «Банду – геть!».

Смолоскипна хода... Колона близько десяти тисяч людей під державними та партійними прапорами проходить від Майдану головними вулицями й площами Києва. Люди на тротуарах рухалися разом із колоною, фотографували, записували відео, підтримували патріотичні заклики. Такого стародавній Київ, напевно, ще не бачив.

Особлива атмосфера взаємовідносин. Доброта, щирість, повага. Майдан – велика родина. Усі – свої і рівні, незалежно від віку, статі, мови, місця проживання. Жодного прояву незадоволення чи злостивості. З поважних причин на 30 хв. затримався сніданок, довга черга чекає мовчки. Аж ось гурт молоді з Волині розпочав свої колядування; усі слухають, хтось підтримує, хтось усміхається.

Піймали трьох злодіїв з Макіївки Донецької області. На їхній батьківщині з них зробили б калік. Тут їх не били, а позначили написами на голові й грудях, що вони – злодії, потримали під охороною на людному місці і здали міліції.

Майдан накрила життєдайна аура, що так легко дихати й спокійно душі. Можливо, тому і не хворіють майданівці за суворих погодних умов.

Майдан живе. Тут пишеться сторінка історії. Дай же, Господи, щоби більше не кров'ю.

Десять днів мого козацького життя сплили, їду додому. Вокзал, потяг скоро рушає. Піднімаюсь у вагон. «Добрий вечір, шановні. Слава Україні!» – вітаюсь із сусідами. У відповідь – мовчання. Напевно, подумав я, рай залишився на барикадах...

Василь КУШЛЯК, *м. Павлоград Дніпропетровської області (Січеславщини)*

СХІД І ЗАХІД: ЄДНАННЯ В ДОЛЯХ

КАРПАТСЬКІ СТЕЖКИ

ХРИСТІ АЛЧЕВСЬКОЇ-МОЛОДШОЇ

(Закінчення. Поч. у № 3–6)

Ще 1913 р., коли в Галичині було гучно святковано ювілей Івана Франка, Христя Алчевська в коментарі до поезії «Івану Франку» згадує про недугу свого Учителя і промовляє:

Всі муки коханого краю,
Всі сльози народу свого
Складав Ти в зболілому серці,
Й ридало воно!..

І степу безкрайого пісня,
І море народних страждань,
Мов темная нічка, лягли
На білую скронь!..

І Ти, як Мойсей, все журився,
Що нарід не вчує Тебе,
Що більш не врятує Вкраїна
І волі, й себе...

Учителю! Воля ще верне!
З Тобою – ми всі: не ридай...
...Народе вкраїнський!
Народе! Франка повитай!..

Христя Алчевська відала про хворобу Івана Франка, знала, що він перебуває у стрілецькій лічниці. Знало-віщувало її серце про Франкове нещастя. Намагалася допомогти своєму Учителеві. В автобіографії «Спомини і зустрічі» вона писала: «...року 14-го розгорілася імперіалістична війна й я почала (чи то року 14-го чи 15-го) збирати дрібні пожертви на користь хворого й забутого Івана Франка»... Це знайшло відображення в останній, дванадцятій збірці віршів Христі Алчевської під назвою «CLEMATIS», виданої 1922 р. в Каліші (Польща). У збірці, до якої ввійшли десять віршів і два віршованих цикли, один з останніх мав назву «Іван Франко і Ганна». Ганна Хоперська – вчителька з Харківської губернії, яка перша відгукнулася на звернення Христі Алчевської щодо пожертви на користь хворого Івана Франка.

...Христя Алчевська залишалася вірною пам'яті Івана Франка, пам'яті про Карпати, які зачарували її, про галичан-українців, з якими спілкувалася, з якими знайшла спільну думку й мету. У перекладі російською мовою вона видала збірку «З галицької і нашої літератури» (1915), ліричні вірші та поему І. Франка «Мойсей». В'язанку Франкових віршів вона видала французькою мовою. У 20-их роках минулого століття, співпрацюючи у французькому щотижневику «Monde» («Світ»), Христя Алчевська надрукувала тут свої статті «Два ненависники війни: О. Кобилянська – А. Барбюс», «Письменники Карпат і Прикарпаття», «Український гравер Василь Касіян», сприяючи ознайомленню зарубіжного читача зі здобутками української літератури і мистецтва.

А чародійні Карпати визорювали майже у більшості її творів, даруючи у споминах, будили у її єстві світлий промінь духу. Найбільш образні з них – поетичні збірки «Сльози» (1914) і «Встань, сонце!» (1916). Основу першої збірки («Сльози») становлять дві ліричні поеми – «Визволена Галичина» (з цензурних міркувань назва змінена на «Пісня поляків») і «Спомини про Карпати». У «Споминах», мережаних картинами – таємничістю і зеленими буйнощами Карпатських гір, первнями природи й загадковістю душі волелюбних горян, оспівана з любов'ю велич рідної землі, її краса і прагнення її краян до світла, до волі. І цю думку поетеса виражає засобами художнього змалювання Чорної гори – вершини на Чорногірському масиві в Карпатах; бистроплинних річок – Черемоша, Прута і Джонки; тут присутні персонажі з гуцульського фольклору – дідько, мавка-чарівниця, Добош. Тут чути, немовби з далечіні, спів пісні «Верховинець»:

Верховино, світку ти наш,
Гей, як у тебе тут мило!..
Єсть у мене топір, топір
Ще й кована бляшка,
Не боюсь я того німця,
А ні того ляшка!..

Поетеса немовби відчуває далеку громовицю. І в рядки її поезії вплітаються слова:

...Січова корогва має,
І народний жаль лунає.
Ось промовець незалежний
Кличе люд здобути волю,
Запалити гнів народний,
Знищить пана і неволю.

...Були часи – Христі Алчевської не визнавали сущі, забороняли її творчу скарбницю. Та вона, долаючи час і грань минулих років, повертається у ріднокрай.

Володимир МОРОЗЮК,
член НСПУ

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО!

Виповнюється 75 років відомому архітектору, активісту «Просвіти» **ОРЕСТУ ІВАСИКУ. Шановний ювіляре!**

Ви – справжній будівничий України. Спроектовані Вами споруди віками служитимуть українцям і прикрашатимуть наші міста. А праця на просвітянській ниві, посіяне на ній зерно розквітне духовністю у серцях і душах молодого покоління патріотів.

І тому Вас люблять, поважають
І здоров'я Вам бажають,
Щастя, радості і сили,
Щоб сто літ іще прожили!
Многих і благих літ! З роси і води!..

Від Правління ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ

ІМЕНОСЛОВ

ТАЄМНИЦІ ІМЕНІ

МИКИТА

Загляньте, будь ласка, до словника грецької мови, і ви знайдете там слово «ніке». Це слово стало основою багатьох наймень і зокрема такого популярного імені, як Микита (російський відповідник Нікіта), а також Микола (Ніколай), Никипір, Каленик та кількох інших (грецьке «ніке», пристосовуючись до слов'янської вимови, згодом перетворилося в Мики (або Ники).

Слово «ніке» по-давньогрецькому означає «перемога», отож ім'я Микита рівнозначне слову «Переможець». Одним із різновидів цього імені є російське ім'я Анкіта, від якого, між іншим, походить глузливе ім'я героя багатьох російських казок – Аніки-воїна (Анікіта – з грецького анікітос – «непереможний»).

Українська форма імені Микита відома ще з часів Київської Русі. Її можна прочитати навіть на берестяних грамотах дванадцятого сторіччя, викопаних у Новгороді. На одній із них є, наприклад, таке, мабуть, «любовне» послання: «От Микити к Улианиц: поиди за мене» (від Микити – Уляні: вийди за мене (заміж)).

ЛУКА, ЛУКІЯ, СВІТЛАНА

У всіх мовах світу досить широкого вжитку набуло слово «люкс». Ним визначають комфортабельність автівок, приміщень (кімната-люкс), «охрещують» одиницю виміру світла в оптиці (люкс, люмена). Воно є складовою частиною назви держави Люксембург, а останнім часом це слівце набрало навіть якогось напівжарґонного відтінку: люкс, люксусний, тобто розкішний, чудовий (це значення має й латинське люксус – надмірний, надто пишний).

Слово «люкс» – латинське. У перекладі українською мовою воно означає світло. Згаданому слову випало стати основою багатьох наших імен. Із нього утворилося насамперед ім'я Лукіан, а згодом Лука (апостол), Лукаш, Лукин, Лук'ян і жіноче Лукія (в українській мові). Наймення, похідні від слова «люкс», прижилися у багатьох інших народів. Звучання їхнє різниться від нашого: Люція, Лукіана, Луцина, Лючія (згадаймо назву італійської пісні «Санта Лючія», що в буквальному перекладі значило б «Свята Лукія» – «Свята Світлана»).

Наші пращури також любили називати своїх чад іменами, що в основі своїй мають слово світло, світлий. До цих імен належить, зокрема, красиве й звучне наймення Світлана. Отож усі наші Світлани є прямими посестрами Лукій та Лючій.

До родини імені Лука у нас належать дуже багато прізвищ: Луків, Лученко, Лукович, Лукачівський (від географічної назви Лукачів), Лукавецький, Лукаченко, Лукась, Лукасюк, Лукинець, Лукинченко, Лук'яненко, Лук'янченко, Лук'янчук (Лукиянчук) тощо.

ФЕОДОСІЙ

До родини українських наймень, котрі мають багато різних форм, належить ім'я Федосій. Його прямими синонімами є наймення: Феодосій, Федос, Федось, Хведось, Хвесь, Хвесько, Теодосій, Тодосій, Тодось і навіть Досифей (з перестановкою коренів).

Рідною сестрою Федосія (Тодосія) є жіноче наймення Федосія (Тодоска), зменшувальною формою якого є ім'я Хвеська.

Українською мовою це грецьке слово – єдинокровний родич іменам Федір, Федот, Матвій, Іван та Ганнібал – перекладається, як і вони, приблизно так: «даний (подарований) богом» або «даний (призначений) богові». Основною складовою частиною його є слово теос (бог), котре, скоряючись законам різних мов, часто змінює початкову літеру «т» на «ф» і, до речі, входить до людських імен, скажімо, Теофіл (при перекладі цього імені народилися й загальновідомі Готліб та Богумил).

Ім'я разом з усією своєю родиною тягне за собою довгу гірлянду звучних прізвищ: Федосенко, Федосійчук, Федощенко, Федькович, Тодоренко, Тодосійчук, Тодощенко, Тодощук, Хвищук, Хвеськів (від Хвеську) і ін.

УКРАЇНЦІ У СВІТІ

ЦЕЙ ВІКОПОМНИЙ ДЕНЬ

Громадський комітет південно-західної Флориди гідно відзначив історичну дату – День злуки земель України 1918–1919 рр. 26 січня зала Українського осередку імені Св. Андрія в Норт-Порті була переповнена людьми, котрі дуже переживають за Україну, з огляду на нинішні події, і намагаються допомагати українському народові як морально, так і фінансово.

Свято розпочалося внесенням прапорів американськими українськими ветеранами на чолі з Ігорем Гроньом та Євгеном Томашоським. Усі присутні заспівали американський і український гімни. Захід відкрила Романа Гуран, голова Громадського комітету, і передала слово Лідії Білоус, котра представляла подальший перебіг свята. Леся Попель прочитала бадьорий вірш Олександра Олеся «Яка краса відродження країни», сповнений захоплення духом свободи.

Святочне вітання виголосила Оксана Башук-Гепбурн, журналістка з Канади, котру знають, мабуть, усі українці вільного світу за її дописами на тему людських прав і демократичних засад. Оксана Гепбурн згадала про важливість злуки українських земель сходу й заходу в 1918–1919 рр., а також про те, чому Україні не вдалося тоді втримати суверенність. Причина тепер зрозуміла: про Україну як незалежну державу тоді мало хто у світі знав чи нею цікавився. Не було широкого розголосу, який можливий тепер завдяки Інтернету! Отож тепер, коли український народ стоїть на барикадах на морозі, потрібно, щоби цілий світ це бачив і чув. Аби вільні держави світу допомогли українському народові досягти своєї мети – позбутися корупції та несправедливості й осягнути демократичні ідеали й гуманітарні цінності.

Об'єднаний хор Норт-Порта під орудою Люби Добровольської-Інґрем виконав пісні: «Живи, Україно», «Гей у лузі червона калина» й «О Україно! О люба ненько». А зворушливі декламації Остапа Мацілинського «Од синього Дону» та Богдана Лехмана «До Дня Злуки» були переплетені з відеострічками «Україна-21» і «Гімн Євромайдану», які присутні сприйняли з великим захопленням. Ведуча Лідія Білоус прочитала на закінчення уривок із поеми Дмитра Павличка «Молитва», а всі присутні заспівали «Боже великий, єдиний».

При вході в залу Неля Лехман підготувала листи до американського президента, віце-президента, сенаторів і конґресменів із проханням підтримати український народ на Майдані.

Віра БОДНАРУК

НЕЗАБУТНІ

ПЕРЕД ТОБОЮ ГОЛОВУ СХИЛИВШИ...

Немирне сьогодення спонукає взятись за перо, написати про того, хто своєю діяльністю сколихнув увесь радянський простір. Таких людей називають героями. Вони були завжди, і сьогодні ходять поміж нами. В моїх очах патріотами є ті, які відстоюють нашу гідність на Майдані, ті, хто стараються зробити наше життя кращим. Але сучасність народжується з минулого, тому маємо шанувати й берегти нашу історію, звичаї, а отже, тих, хто їх творив.

Прохолодний вітер, наспівуючи мелодію зими, зриває шквал овацій з голих дерев, що розкинули свої крони обабіч вулиці Василя Верховинця. Ця асфальтована дорога у мальовничому селі Старий Мізунь, що на Долинщині, стелиться між двома рядами будинків і веде до стели видатного митця. Саме тут у сім'ї малозабезпеченого селянина Миколи Ілліча Костіва у січні 1880 року народився син Василь, який згодом прославив не тільки свою малу Батьківщину, але й увесь український народ.

Після закінчення сільської школи хлопець іде на навчання до Львова, згодом стає випускником учительської семінарії в Самборі. Одержавши диплом «городського вчителя», Василь Верховинець викладає спів у народних школах сіл Калущини. З перших днів розуміє, що палко закоханий в сцену, що саме тут знайде своє «Я». І доля всміхнулась йому, бо знайомиться з Миколою Садовським, який 1906 року приїжджав на гастролі в Галичину. Саме Микола Карпович розгледів глибокий потенціал і талант хлопця. Сценічні образи, зіграні Василем Верховинцем, допомогли в становленні його як композитора. А далі були поїздки, виступи, нові знайомства, нові відкриття…

Але творчий розквіт митця відбудеться у Полтаві. Адже тут Верховинець 1920 року перевидає свою «Теорію українського народного танцю» – першу книгу в Україні, яка науково вивчає та узагальнює народне танцювальне мистецтво. Саме в Полтаві Василь Миколайович 1929 року організовує жіночий театралізований ансамбль «Жінхоранс», який поклав початок новому жанру, де виконання пісні поєднується з ігровими рухами. Діяльність Верховинця як фольклориста допомогла йому в створенні «Весняночки» – традиційного збірника дитячих пісень та ігор. Сьогодні багато маленьких українців веселяться, співаючи та виконуючи чарівні рухи, навіть не здогадуючись, хто так захоплено веселить їх.

Верховинець відомий світові і як педагог, адже за своє життя викладав хоровий спів у школі імені М. В. Лисенка в Полтаві. Однією з основних праць Василя Верховинця є запис весільного обряду з усіма характерними для нього піснями «Українське весілля», який побачив світ 1912 року.

Трагічно склалась доля великого українського генія. За свою культурну діяльність Верховинець поплатився життям, адже тогочасна сталінська влада боялась тих, хто навколо свого таланту гуртував народ.

Ми завжди пам'ятатимемо Верховинця. На його честь у рідному селі проводять творчі зустрічі, про нього пишуть, багато сучасних митців вважають його роботи науковими посібниками. Заслуги Василя Верховинця перед культурою – величезні. Він був, є і буде світилом прекрасного у житті українського народу.

Історія летить шалено вдаль,
Нові народжуються генії й пророки,
Але завжди виблискує кришталь
Твоїх повчань, твоїх святих уроків.
Хай пам'ять буде завжди і усюди,
Бо ти митець, якого люблять люди!

Олег ГАЛІВ, *слухач Школи журналістики Івано-Франківської ОО НСЖУ*

НА ВІЧНУ ВАРТУ

СУМНА ЗВІСТКА З-ЗА ОКЕАНУ

На 96-му році в США завершив свій земний шлях відомий український підпільник-борець Євген Стахів – член націоналістичного підпілля, що діяло на Донбасі в часі Другої світової.

Є. Стахів прожив бурхливе й цікаве життя, подій у якому вистачило б не на одну біографію. Народився 15 вересня 1918 р. в Перемишлі в родині булавного Української Галицької Армії Павла Стахіва (1880–1960). Вся родина Стахівих, у якій виросло шестеро дітей, до кінця присвятила себе боротьбі за волю України. Зокрема, брат Євгена Володимир (1910–1971) – знаменитий публіцист і громадсько-політичний діяч, міністр закордонних справ в Українському державному правлінні, яке постало у Львові 30 червня 1941 р. Сам Євген із 1932-го перебував в ОУН. А вже через сім років, після студій аґрономії у Львівській політехніці, виявив себе як учасник Карпатської Січі, служив у її штабі, у відділі січової розвідки та водночас працював у редакції хустської газети «Нова свобода». Потрапив до мадярського полону, але згодом звідти втік. Разом із братом Володимиром працював в «Українській пресовій службі» в Берліні й навчався на факультеті металургії в технічному університеті Шарлотенбурґа.

З нападом німці і совітів Є. Стахів став членом Південної похідної групи, з-під стягу Степана Бандери (ОУН (б)), що її очолював з вересня 1941-го Микола Лебедь. Перебував на підпільній роботі у Бердичеві, Кривому Розі, Кременчуці, Дніпропетровську, Маріуполі, Краснодоні та інших містах. Прибувши на східні терени утверджувати національну ідею, як і більшість його побратимів по зброї, зблизившись із тамтешніми селянами, робітниками, інтелектуалами, зробив для себе висновок, що національну державу мають розбудовувати представники всіх народностей, які живуть на нашій землі.

В одному з останніх інтерв'ю він розповів: «…Ця наша переорієнтація мала великий успіх. До нас приставало все більше людей: росіяни, татари, греки… Отже, ми стали на демократичну базу, і це був наш крок уперед». Саме на основі його націоналістичної підпільної діяльності на Донбасі російський радянський письменник А. Фадєєв і написав книгу «Молода гвардія». Щоправда, боротьбу націоналістів приписав комуністам.

Наприкінці війни Є. Стахів увійшов до закордонного представництва Української головної визвольної ради (УГВР). З 1949-го – в еміґрації в США. Окрім двох книг, одну з яких так і назвав – «Останній молодогвардієць», написав і кілька десятків статей з історії, теорії та практики української визвольної боротьби. Працював заступником голови Українсько-американської координаційної ради, був одним із керівників Товариства українсько-єврейських зв'язків у США, членом управи Українського народного дому в Нью-Йорку. До відходу у вічність обіймав посаду голови Середовища УГВР.

КНИГИ КРАЯН

ТУГА ЗА СОНЯЧНИМ ЗАЙЧИКОМ

Звісно, з дитинством треба прощатися все життя. Чим довше, тим краще. Адже це те живильне джерело відчуттів, коли народилося і зберігається первинне відкриття складного і водночас простого світу з його невмирущим сонячним зайчиком навіть за тимчасових обставин неідеальності.

Думаєш про це, прочитавши на одному подиху захоплюючі оповідки уродженки села Саварка на Київщині Галини Никируй, ветерана педагогічної ниви, вчителя-методиста, відмінника освіти, яка понад тридцять років навчала дітей в Коломийській школі № 3. Зі своєю малою прозою вона прийшла до шанувальників красного слова в першій збірці «Коржі з маком» (2011). Тема дитинства продовжується і в другій збірці «Де танцювала риба з раком» (2014). Тут стільки ж щирості в розповідях про себе і сповнений любов'ю світ навколо, що мимоволі зразу ж стаєш учасником пригод, в яких головним героєм є сама авторка.

У пропонованій короткій прозі домінує світло, нема чорноти. А ще біографічний елемент викликає довір'я до написаного. Іноді сприймаєш розповідь як спогад, що хвилює, зворушує до глибини душі. В такому випадку не помітно, де починається і де закінчується художній домисел, наче його нема. Тут радше спрацьовує пам'ять емоційних станів, які самі собою несуть образний лад, стають стильовими особливостями мови.

Письменниця наділена даром бачити і чути, образно мислити. Наприклад: «За моїми плечима – тепла і добра старенька наша хата. Через гілки розквітлої вишні-шпанки пестить мою солом'яно-кучеряву голівку весняне сонечко», «Прокинувшись, ми мали чекати, поки приколишеться на двох своїх ногах та третій палиці прабаба Марія», «Під деревом між густим споришем, щирицею та калачиками доснивали дозрілі, налиті духмяним соком шовковички», «Недалеко у тернівнику доживала віку яблунька. Вона відчувала свій близький кінець і, напевно, хотіла ще востаннє насолодитися материнством. Простягнувши натруджені, порепані гілки-руки між колючим терням, вона лагідно виколисувала свої маленькі дітки-яблучка», «Холодно-сталевий диск сонця вислизнув з-під кудлатої сірої хмари і намагався видряпатись вище на небо»…

Галина Никируй вирощує своє слово на ґрунті класичної української літератури. Авторка вірна школі традиційної творчості, сповідує її канони в описовості, ліричності, дохідливості, прозорості. Це її свідомий вибір способу думання, відображення. Вона говорить: «Слово – мого життя бальзам цілющий. Воно – це ніжна мами колискова, легенький поцілунок цвіту вишні, тоненький подих ружі та півоній, солодке трепетне кохання і перші виспіви-дзвіночки моїх доньок, внучат. Воно – моє затишшя і мій шторм, мій сонячний політ у безмежний і безцінний океан мови, це неповторні мелодії душі».

Гадаю, цю книжку з цікавістю читатимуть усі, щоб вчаровуватися щасливим світом дитинства, яке щохвилі віддаляється від кожного, і гріх його забувати.

Василь РЯБИЙ, *член НСПУ*